

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสาเหตุของปัญหา

ลิขสิทธิ์ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่ถูกกฎหมายให้ความคุ้มครอง โดยจัดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภททรัพย์สินทางวรรณกรรมและศิลปกรรม (Literary and Artistic Property) อันเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ต้องการแสดงออกหรือถ่ายทอดความรู้ โดยการใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งออกมาในรูปแบบของงานวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม งานแสดงภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก ความงามทางศิลปะ การบันเทิง และแม้กระทั่งผลงานทางความคิดในเชิงวิทยาศาสตร์ด้วย จึงถือว่าลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ประกอบกับลิขสิทธิ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนส่วนมากในทุกระดับของสังคมปัจจุบัน โอกาสที่จะมีการละเมิดลิขสิทธิ์จึงเป็นไปได้มากและง่ายกว่าการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น หากปล่อยให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยขาดมาตรการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์งานหมดกำลังใจที่จะสร้างผลงานออกมา ซึ่งทำให้ความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศถดถอยลง กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองผลงานอันมีลิขสิทธิ์ในทางนิเสธ (Negative Rights)¹ คือ เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิห้ามบุคคลอื่นมิให้มากระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบต่อผลงานของตน โดยเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Rights) ที่จะนำผลงานของตนมาใช้ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หากบุคคลอื่นนำผลงานอันมีลิขสิทธิ์ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ กฎหมายถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งมีความแตกต่างกับกรณีละเมิดโดยทั่วไปตรงที่การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นการละเมิดต่อสิทธิในทางเศรษฐกิจ โดยแบ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ทางตรงและทางอ้อม การกระทำที่กฎหมายถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ทางตรง คือ การกระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์ โดยทำซ้ำหรือดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือให้เช่าต้นฉบับหรือทำสำเนางานลิขสิทธิ์ดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิจากเจ้าของลิขสิทธิ์ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27, 28, 29 และ 30) ส่วนการกระทำที่จะถือว่าเป็นละเมิดลิขสิทธิ์

¹ นิเสธสิทธิ หมายถึง สิทธิที่กีดกันผู้อื่นจากการใช้ผลงานของตน.

ทางอ้อมนั้น ผู้กระทำต้องรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุที่น่าเชื่อว่าได้รู้ว่าจะงานหรือสิ่งของที่มีอยู่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้อื่น แต่ก็ยังกระทำต่องานหรือสิ่งของนั้นเพื่อแสวงหากำไร โดยการขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือแจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ นำเข้าหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร(พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 31) ดังนั้น หากมีการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเกิดขึ้น ผู้ละเมิดต้องรับผิดชอบ เว้นแต่การกระทำนั้นจะเข้าข่ายยกเว้นกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งได้แก่กรณีที่กฎหมายถือว่างานนั้นไม่ใช่งานอันมีลิขสิทธิ์ (เช่น ข่าวประจำวัน กฎหมาย คำพิพากษา เป็นต้น) หรือเป็นการกระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร ตามหลักการใช้อย่างเป็นธรรม (fair use) โดยมาตรการที่จะชดเชยและทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับประโยชน์จากการเยียวยาความเสียหายมากที่สุดก็คือ การใช้สิทธิเรียกร้องทางแพ่งเพื่อให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ เนื่องจากการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นการกระทำต่อสิทธิในทางเศรษฐกิจซึ่งต่างจากกรณีละเมิดโดยทั่วไป จึงต้องมีบทบัญญัติในเรื่องค่าเสียหายแยกต่างหาก โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติเรื่องค่าเสียหายไว้ในมาตรา 64

มาตรา 64 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงด้วย”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์จะบัญญัติเรื่องค่าเสียหายไว้เป็นการเฉพาะ แต่การนำมาตรา 64 มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงยังคงมีประเด็นปัญหาที่น่าวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. การปรับใช้และการตีความบทบัญญัติมาตรา 64

ในอดีต ก่อนจะมีบทบัญญัติในเรื่องค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ตามที่ปรากฏในมาตรา 64 ศาลจะนำบทบัญญัติในมาตรา 438 มาปรับใช้กับกรณีละเมิดลิขสิทธิ์เพราะถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นการละเมิดอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตามข้อเท็จจริงจะพบว่า การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นการกระทำต่อสิทธิในทางเศรษฐกิจ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นจะต่างไปจากกรณีละเมิดทั่วไป เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็นการขาดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เช่น การขาดโอกาสในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์โดยได้รับค่าตอบแทนหรือค่าลิขสิทธิ์ การขาดรายได้ การขาดกำไร หรือการขาดรายได้อื่น ขณะที่การละเมิดทั่วไป นอกจากความเสียหายต่อทรัพย์สินแล้ว ยังรวมถึงความเสียหายต่อร่างกายและจิตใจด้วย จะเห็นได้ว่า มาตรา 438 เป็นบท

ทั่วไป แต่มาตรา 64 เป็นบทเฉพาะที่นำมาใช้ในกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้น เมื่อมีการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้น เจ้าของลิขสิทธิ์ สามารถเรียกค่าเสียหายได้ตามมาตรา 64 อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ มีบางกรณีที่ศาลนำมาตรา 438 มาปรับใช้ด้วย จึงทำให้มีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ว่า กรณีละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดอย่างหนึ่งควรนำมาตรา 438 มาใช้ประกอบกับมาตรา 64 หรือไม่ โดยการเรียกค่าเสียหายของทั้งสองมาตรา มีลักษณะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร เพราะบทบัญญัติของมาตรา 438 ศาลต้องคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ในขณะที่มาตรา 64 บัญญัติให้ศาลคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมถึงการสูญเสียประโยชน์ และค่าใช้จ่ายจำเป็นในการบังคับตามสิทธิ ซึ่งจะทำให้เกิดประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ต่อมาว่า ความรับผิดกรณีละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดประเภทใด ซึ่งนักกฎหมายบางท่านอธิบายว่ากรณีละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) ในขณะที่นักกฎหมายบางท่านอธิบายว่าการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางอาญา การละเมิดลิขสิทธิ์จึงมีแต่กรณีจงใจ ไม่มีกรณีประมาท และไม่ใช้กรณีของความรับผิดโดยเด็ดขาด ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าว เพื่อให้เข้าใจบทบัญญัติเรื่องค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งจะสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดค่าเสียหายตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรกรณีละเมิดลิขสิทธิ์

เมื่อสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในเรื่องการใช้และการตีความ ประเด็นต่อมาที่ต้องศึกษาคือ ขอบเขตของค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งต้องวิเคราะห์ว่าการกำหนดค่าเสียหายตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งทฤษฎีในการเรียกค่าเสียหายยึดหลักที่ว่า จะเรียกค่าเสียหายเกินความเสียหายที่แท้จริงไม่ได้ ดังนั้น ในเบื้องต้นจึงต้องวิเคราะห์ว่า ความเสียหายที่แท้จริงกรณีละเมิดลิขสิทธิ์คือความเสียหายชนิดใดบ้าง บทบัญญัติในมาตรา 64 ครอบคลุมการเรียกค่าเสียหายดังกล่าวหรือไม่ การกำหนดค่าเสียหายตามความเสียหายที่แท้จริงมีลักษณะอย่างไร นักกฎหมายบางท่านอธิบายว่า ความเสียหายที่แท้จริงกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ก็คือการสูญเสียประโยชน์ใด ๆ ที่เจ้าของลิขสิทธิ์ควรได้รับหากไม่มีการละเมิดเกิดขึ้น ซึ่งพิจารณาจากแนวคำพิพากษาของศาลในปัจจุบันพอสรุปได้ว่าการสูญเสียประโยชน์ของโจทก์อันเกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ ค่าขาดรายได้จากการจำหน่าย โดยโจทก์มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้บนพื้นฐานของราคาเต็มของสินค้าที่โจทก์จำหน่าย โดยคิดคำนวณจากราคาขายของสินค้าของโจทก์คูณกับจำนวนสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของจำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7807/2542) ค่าขาดผลกำไร โดยคำนวณจากประโยชน์ที่โจทก์ควรได้รับหากไม่มีการกระทำละเมิดของจำเลย เพราะการที่จำเลยนำสินค้าที่ละเมิดออกไปจำหน่ายเท่ากับเป็นการตัดโอกาสโจทก์ในการขายสินค้านี้ดังกล่าวให้แก่ลูกค้าที่ซื้อสินค้าไปจากจำเลย เป็นความเสียหายที่เกิดจากการสูญเสียโอกาสที่จะได้รับผล

ถ้าไรจากการจำหน่ายสินค้าเท่านั้น หากใช้ความเสียหายที่คิดคำนวณจากราคาเต็มของสินค้าซึ่งรวมต้นทุนการผลิตเอาไว้ด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7206/2542) ค่าขาดรายได้จากการอนุญาตให้ใช้สิทธิ ศาลจะตัดสินให้ต้องเป็นกรณีที่โจทก์เป็นผู้ที่เคยอนุญาตให้จำเลยใช้สิทธิในงานของตนมาก่อนและจำเลยได้กระทำละเมิดภายหลังจากที่เคยได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิแล้ว ซึ่งโจทก์จะเรียกค่าเสียหายโดยคำนวณอยู่บนฐานของค่าตอบแทนการใช้สิทธิมาเพียงประเภทเดียว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ทป.54/2542, คดีหมายเลขดำที่ ทป.66/2541)

เมื่อวิเคราะห์ในเรื่องความเสียหายที่แท้จริงแล้ว ในมาตรา 64 ศาลต้องคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมถึงการสูญเสียประโยชน์ ในเรื่องความร้ายแรงของความเสียหายนั้น เป็นประเด็นที่ว่าศาลจะสามารถกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำละเมิดตามมาตรา 438 ได้ด้วยหรือไม่ ส่วนในเรื่องของการสูญเสียประโยชน์กรณีละเมิดลิขสิทธิ์นั้น เป็นประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ว่า ศาลต้องคำนึงถึงเฉพาะความสูญเสียที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้เท่านั้น หรือการสูญเสียประโยชน์จะรวมไปถึงความสูญเสียที่ไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น ความเสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น

นอกจากศาลกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ให้ตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมถึงการสูญเสียประโยชน์แล้ว ศาลยังต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับใช้ตามสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ว่า ขอบเขตของค่าใช้จ่ายอันจำเป็นดังกล่าวมีเพียงใด เจ้าของลิขสิทธิ์จะสามารถเรียกค่าใช้จ่ายได้ทั้งหมดตามที่ตนต้องเสียไปเพราะการละเมิดลิขสิทธิ์ได้หรือไม่ เช่น ค่าเสียเวลาเจรจาต่อรอง ค่าบอกกล่าวทวงถามให้หยุดการกระทำละเมิด ค่าเดินทางในการทวงถาม ค่าทนายความ ค่าจ้างนักสืบ ค่าบำเหน็จรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส ค่าธรรมเนียมศาล ฯลฯ ซึ่งในความเป็นจริงศาลจะกำหนดค่าใช้จ่ายให้ทุกกรณีไม่ได้ เพราะอาจจะมากเกินไป ดังในกรณีค่าทนายความ อัตราค่าทนายความย่อมแตกต่างกันไป ในกรณีนี้ศาลจะใช้หลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในการกำหนดอัตราค่าทนายความได้หรือไม่ หรือศาลจะใช้ดุลยพินิจกำหนดตามสมควร จึงจำต้องวิเคราะห์ว่าค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับใช้ตามสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ในมาตรา 64 ควรมีลักษณะอย่างไรบ้างศาลจึงจะกำหนดให้ ซึ่งตามแนววินิจฉัยของศาล ค่าใช้จ่ายจำเป็น อาจได้แก่ ค่าทนายความ ค่าจ้างนักสืบ ค่ารางวัลนำจับ ซึ่งศาลจะกำหนดให้ก็ต่อเมื่อโจทก์จะนำสืบได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างไร (เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7206/2542 เป็นต้น) นอกจากนั้นในบางกรณีศาลก็กำหนดให้จำเลยชดใช้ค่าใช้จ่ายในการชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลงานของโจทก์ในลักษณะที่เป็นค่าใช้จ่ายจำเป็นในการบังคับใช้ตามสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7457/2550)

เมื่อมีการศึกษาในเรื่องค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ในต่างประเทศ ประกอบกับประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า เมื่อมีการละเมิดลิขสิทธิ์ กฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศบัญญัติเรื่องค่าเสียหายไว้อย่างชัดเจนว่า ค่าเสียหายชนิดใดบ้างที่เจ้าของลิขสิทธิ์ผู้เสียหายสามารถเรียกได้ เช่น *ประเทศสหรัฐอเมริกา* โจทก์มีสิทธิได้รับค่าเสียหายตามความเป็นจริง (Actual Damages) ซึ่งได้แก่ ค่าขาดประโยชน์ (Lost Profits) และผลกำไรของจำเลยที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือโจทก์อาจจะเลือกเรียกค่าเสียหายพิเศษ (Statutory Damages) ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้ หากการพิสูจน์ค่าเสียหายตามความเป็นจริงทำได้ยาก หรือใน *ประเทศเยอรมัน* (Urheberrechtsgesetz, UrhG) มีการนำหลักในเรื่องลามิควรได้ ซึ่งอยู่ในกฎหมายอื่น มาใช้ประกอบการกำหนดค่าเสียหายให้แก่โจทก์ ในกรณีที่การพิสูจน์ค่าเสียหายตามความเป็นจริงทำได้ยาก ส่วน *ประเทศอังกฤษ* (Copyright, Designs and Patents Act 1988) การละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีที่ผู้ละเมิดไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (Innocent Infringement) การกำหนดค่าเสียหายจะมีลักษณะที่ต่างออกไปจากการกำหนดค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์โดยจงใจ โดยเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิได้รับผลกำไรอันเกิดจากการละเมิดของจำเลยได้เท่านั้น หากเป็นการละเมิดโดยเจตนาที่ร้ายแรง ศาลอาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษให้ด้วย หรือใน *ประเทศญี่ปุ่น* (Copyright Law) กำหนดมาตรการเพื่อให้ชื่อเสียงและเกียรติคุณของเจ้าของลิขสิทธิ์กลับคืนคืออย่างเดิมโดยรวมเป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหายด้วย นอกจากนี้ ในต่างประเทศจะคำนึงถึงความผิดของผู้ทำละเมิด โดยในกรณีที่ผู้ทำละเมิดไม่รู้หรือไม่มีเหตุควรรู้ว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับค่าเสียหาย แต่ยังมีสิทธิได้รับมาตรการเยียวยาที่ไม่มีลักษณะเป็นตัวเงิน เช่น คำสั่งคุ้มครอง เป็นต้น และในบางประเทศให้สิทธิแก่โจทก์ที่จะได้รับเฉพาะผลกำไรของจำเลยหรือกำหนดค่าเสียหายบนฐานของค่าตอบแทนการใช้สิทธิ

หากนำประเด็นปัญหาที่กล่าวข้างต้นทั้งหมด มาศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายต่างประเทศ ย่อมทำให้เข้าใจได้ว่าอะไรคือค่าเสียหายที่เหมาะสมในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้น จึงต้องมีการวิเคราะห์ว่าบทบัญญัติในมาตรา 64 มีขอบเขตและสามารถตีความขยายไปถึงค่าเสียหายชนิดใดบ้าง

3. การกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์โดยสุจริต

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยสุจริต หมายความว่ากรณีผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ 'ไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรืองานนั้นมีลิขสิทธิ์' ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย หากเป็นกรณีละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงและไม่เข้าข่ายยกเว้นการกระทำที่ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ละเมิดต้องชดใช้ค่าเสียหายในทุกกรณี ซึ่งในขณะที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ เช่น

ประเทศอังกฤษ ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ต้องชดใช้ค่าเสียหายเฉพาะกรณีที่กระทำละเมิดโดยจงใจ ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์กระทำการโดยสุจริต เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่สามารถเรียกค่าเสียหายที่แท้จริงได้ แต่มีสิทธิได้รับผลกำไรของจำเลยอันเกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ได้เท่านั้น จึงเป็นประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ว่า บทบัญญัติตามมาตรา 64 เป็นธรรมหรือไม่สำหรับกรณีที่การละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้นโดยสุจริต

4. การกำหนดค่าเสียหายกรณีที่ไม่มี ความเสียหาย

หากในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์สร้างสรรค์ผลงานโดยปราศจากความมุ่งหวังในผลกำไรหรือมิได้สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาประโยชน์อย่างใด ๆ แต่มีผู้อื่นนำผลงานอันลิขสิทธิ์ดังกล่าวไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งตามกฎหมายลิขสิทธิ์ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ เมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ได้สร้างสรรค์ผลงานเพื่อธุรกิจทางการค้า ความเสียหายทางเศรษฐกิจจึงไม่เกิดขึ้น รวมถึงความเสียหายต่อชื่อเสียงทางการค้าหรือชื่อเสียงทางวิชาการด้วย เช่น นางสาว ก. ถ่ายรูปตนเองและเพื่อน ๆ ไว้ ซึ่งภาพถ่ายถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์อย่างหนึ่ง ต่อมานางสาว ข. เห็นว่านางสาว ก. หน้าตาสวยมีผิวพรรณดี จึงนำรูปดังกล่าวไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตโดยแอบอ้างว่าตนคือบุคคลในรูปและเสนอขายผลิตภัณฑ์ความงาม ซึ่งระบุว่าตนเป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ทำให้มีผู้หลงเชื่อว่าเป็นรูปของนางสาว ก. และซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปใช้เป็นจำนวนมาก เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ จึงมีประเด็นว่า เมื่อไม่มีความเสียหายเกิดขึ้นตามมาตรา 64 จะกำหนดค่าเสียหายอย่างไร หรือโดยหลักแล้วเมื่อมีการละเมิดลิขสิทธิ์ ก็สามารถเรียกค่าเสียหายได้เสมอตามมาตรา 64 แม้ไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น เพราะเท่ากับว่าเจ้าของลิขสิทธิ์สูญเสียโอกาสที่จะให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์ของตนโดยเสียค่าตอบแทน ดังนั้น ประเด็นปัญหาที่ต้องนำมาวิเคราะห์คือ กรณีที่ไม่มี ความเสียหายเกิดขึ้น ตามมาตรา 64 ศาลจะสามารถกำหนดค่าเสียหายตามสมควรให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้หรือไม่ อย่างไร

5. การกำหนดให้ค่าปรับเป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์

นอกจากมาตรการเยียวยาทางแพ่งในการกำหนดค่าเสียหายดังที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายลิขสิทธิ์ยังมีมาตรการเยียวยาทางอาญาซึ่งมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหายในทางแพ่งอีกด้วย กล่าวคือ มาตรา 76 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มาตรา 76 บัญญัติว่า “ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษา ให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์... เป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์... ที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับจำนวนที่เกินจำนวนค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์... ได้รับแล้วนั้น”

การที่กฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดเรื่องค่าปรับให้เป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหาย เพราะในขณะที่มีการใช้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ยังไม่มีการกำหนดเรื่องการเรียกค่าเสียหายในแพ่งไว้ หากโจทก์ประสงค์จะเรียกค่าเสียหายทางแพ่งต้องใช้หลักเกณฑ์ละเมิดโดยทั่วไปตามมาตรา 438 ทั้งนี้ ผู้ร่างกฎหมายได้ให้เหตุผลไว้ว่าการพิสูจน์ค่าเสียหายในคดีแพ่งหลายกรณีกระทำได้ยาก ทำให้ในทางปฏิบัติโจทก์ได้รับค่าเสียหายน้อย จึงมีการกำหนดไว้เพื่อตัดปัญหาความยากในการพิสูจน์ค่าเสียหายในทางแพ่ง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าการกำหนดเรื่องค่าปรับไว้เช่นนี้ไม่ปรากฏในกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น อีกทั้งในกฎหมายต่างประเทศก็ไม่มีการกำหนดไว้เช่นเดียวกัน เพราะความรับผิดชอบละเมิดลิขสิทธิ์ในต่างประเทศจะมุ่งเน้นให้มีการเยียวยาในทางแพ่งมากกว่าการลงโทษผู้กระทำผิดด้วยมาตรการทางอาญา เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ละเมิดจะรับโทษทางอาญาก็ต่อเมื่อการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์เกิดจากความจงใจอย่างร้ายแรงเท่านั้น ประกอบกับในปัจจุบันมีการกำหนดค่าเสียหายไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 64 แล้ว จึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาว่าการกำหนดในเรื่องค่าปรับให้เป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหายมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะหากพิจารณาในแง่ทฤษฎีที่ว่า ในปัจจุบันหลักในเรื่องละเมิดทั้งของระบบ Common Law และระบบ Civil Law ได้แยกความรับผิดชอบในทางแพ่งและทางอาญาออกจากกันไว้อย่างชัดเจน ซึ่งกรณีนี้อาจเป็นปัญหาการใช้กฎหมายในเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ปะปนกันระหว่างความรับผิดชอบในทางแพ่งและทางอาญาซึ่งขัดต่อแนวความคิดในทางละเมิด ส่วนในทางปฏิบัติ ปัจจุบันพบว่า เจ้าของลิขสิทธิ์ผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมากหันมาใช้มาตรการทางอาญาเพียงอย่างเดียว เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น (เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 982/2551, ฎีกาที่ 4683/2550, ฎีกาที่ 7547/2550 เป็นต้น) อาจเป็นเพราะการพิสูจน์ค่าเสียหายทางแพ่งทำได้ยากและการดำเนินคดีก็เสียค่าใช้จ่ายสูง นักกฎหมายบางคนเชื่อว่าสิทธิที่จะได้รับค่าปรับครั้งหนึ่งน่าจะเป็นเหตุผลที่เจ้าของลิขสิทธิ์เลือกฟ้องเป็นคดีอาญา หากในกรณีที่มีการฟ้องเป็นคดีแพ่งด้วยศาลจะกำหนดค่าเสียหายโดยค้ำึงถึงจำนวนค่าปรับครั้งหนึ่งที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับ ทั้งนี้ ยังมีลักษณะเป็นการจำกัดทางเลือกให้โจทก์ในประเด็นที่ว่า การที่โจทก์จะเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งได้ต่อเมื่อค่าปรับนั้นไม่เพียงพอต่อการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งทำให้โจทก์ต้องเลือกใช้สิทธิดำเนินคดีในทางอาญาก่อน เพราะหากจะให้โจทก์เลือกใช้สิทธิในทางแพ่งเพียงอย่างเดียว ก็ไม่แน่นอนว่าโจทก์จะได้รับค่าเสียหายตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาประเด็นในเรื่องค่าปรับครั้งหนึ่งที่ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ว่า มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการในการเยียวยาความเสียหายในทางแพ่ง อีกทั้งยังมีประเด็นที่น่าวิเคราะห์ว่าการกำหนดค่าปรับส่วนหนึ่งใน

คดีอาญา จะมีผลอย่างไรในการกำหนดค่าเสียหายในคดีแพ่ง อีกทั้งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมหรือไม่อย่างไร

6. การเยียวยาความเสียหายด้วยมาตรการอื่น

การบรรเทาความเสียหายในเบื้องต้น เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถขอให้ศาลมีคำสั่งระงับหรือละเว้นการกระทำหรือกำลังจะกระทำการอันมีลักษณะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเจ้าของลิขสิทธิ์ต้องแสดงให้เห็นถึงการกระทำหรือการที่กำลังจะกระทำของบุคคลดังกล่าวว่ามีลักษณะเป็นการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน ตามมาตรา 65 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อย่างไรก็ตาม กรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ขอให้ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 65 ไม่ว่าจะศาลจะมีคำสั่งอย่างไร เจ้าของลิขสิทธิ์ยังคงสามารถเรียกร้องค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ได้ ส่วนวิธีการจัดการกับสิ่งของอันเกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดไว้เป็นมาตรการในการเยียวยาทางแพ่ง แต่อยู่ในส่วนของบทกำหนดโทษซึ่งเป็นมาตรการเยียวยาทางอาญา ตามมาตรา 75 กฎหมายกำหนดให้สิ่งของที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในประเทศอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น แม้ผู้ละเมิดมีกรรมสิทธิ์ในสิ่งของเหล่านั้น ก็ให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์ ส่วนสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด เช่น แม่พิมพ์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น กฎหมายให้ริบเสียในกรณีของคำสั่งห้ามของศาลและการจัดการทรัพย์สินจากการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ได้บัญญัติให้ศาลต้องคำนึงถึงมาตรการเยียวยาอย่างอื่นเพื่อประกอบการใช้ดุลยพินิจในกำหนดค่าเสียหาย นอกจากนั้น ไม่ปรากฏแนววินิจฉัยของศาลที่นำมาตรการเยียวยาทั้งสองกรณีมาพิจารณาประกอบเพื่อนำมาลดกับค่าเสียหาย อีกทั้งในปัจจุบัน บางครั้งศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เนื่องมาจากการละเมิดไปทำลาย ซึ่งสิ่งของบางอย่างอาจให้ประโยชน์แก่สังคมมากกว่าการเอาไปทำลายให้สิ้นเปลืองทรัพยากร ดังนั้น จึงน่าวิเคราะห์ประเด็นที่ว่า ควรนำมาตรการบรรเทาความเสียหายอย่างอื่นมาประกอบการใช้ดุลยพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายด้วยหรือไม่

7. การกำหนดค่าเสียหายกรณีที่มีการกระทำมีลักษณะเป็นการผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์และเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไปในตัว

ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ประสงค์จะใช้ผลงานของตนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ด้วยตนเอง เจ้าของลิขสิทธิ์อาจอนุญาตให้ผู้อื่นนำผลงานของตนไปใช้ได้ โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้สิทธิจากบุคคลดังกล่าวเป็นการตอบแทน การอนุญาตให้ใช้สิทธินี้มักทำเป็นสัญญา เรียกว่า สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ (Licensing Agreement) ซึ่งในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 15 (5) บัญญัติว่าเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางาน โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรม ซึ่ง

ในการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์กฎหมายไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ ไว้ ดังเช่น สัญญาซื้อขายหรือสัญญาตามกฎหมายอื่น ดังนั้น จึงมีประเด็นที่ควรวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

7.1 การกำหนดค่าเสียหายกรณีผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์

ในการกำหนดค่าเสียหายกรณีที่มีการผิดสัญญามีกรอบอยู่ในหลักเรื่องลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ตรงกับความสัมพันธ์แท้จริงแห่งมูลหนี้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้น กล่าวคือ

มาตรา 222 บัญญัติว่า “การเรียกเอาค่าเสียหายนั้นได้แก่การเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย เช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้”

เจ้าหนี้จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แม้กระทั่งเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษ หากว่าคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว”

ในกรณีที่มีการผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะเจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติเรื่องการกำหนดค่าเสียหายในกฎหมายลิขสิทธิ์ไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น จึงต้องวิเคราะห์ว่าจะสามารถนำหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าเสียหายทางแพ่งในมาตรา 222 มาปรับใช้ได้มากน้อยเพียงใด

7.2 สิทธิกรณีละเมิดลิขสิทธิ์และกรณีผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์

ในบางครั้งการผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์อาจมีลักษณะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไปในตัว เช่น มีการทำสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในการผลิตซีดีเพลงจำนวน 1,000 แผ่น แต่คู่สัญญาทำการผลิตซีดีออกวางจำหน่ายจำนวน 2,000 แผ่น ตามตัวอย่างนี้จะถือว่าการผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์หรือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือเป็นทั้งการผิดสัญญาและการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย จึงเกิดประเด็นว่าการผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์กับการละเมิดลิขสิทธิ์สามารถเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันได้หรือไม่ ซึ่งศาลเคยวินิจฉัยในคดีผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่เพียงผิดสัญญาในทางแพ่งเท่านั้น แต่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 4748/2549) อีกทั้งในคดีละเมิดทั่วไป มีแนววินิจฉัยของศาลว่า โจทก์จึงมีสิทธิเลือกที่จะฟ้องร้องโดยฐานผิดสัญญาหรือละเมิดก็ได้ หรือจะเลือกทั้งสองฐานความผิดก็ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 3814/2525) ดังนั้น จึงมีประเด็นปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ว่า สิทธิในกรณีละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิในกรณีผิดสัญญา จะสามารถใช้ควบคู่กันไปได้หรือไม่ โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียกค่าเสียหาย เจ้าของลิขสิทธิ์จะเรียกค่าเสียหายได้ทั้งกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ และกรณีผิดสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ได้หรือไม่ อย่างไร

7.3 อายุความ

นอกจากนั้นแล้ว เมื่อเกิดสิทธิในกรณีละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิในกรณีผิดสัญญาแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ กรณีละเมิดลิขสิทธิ์ มาตรา 63 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 บัญญัติห้ามมิให้ฟ้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์เมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่เจ้าของลิขสิทธิ์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำละเมิด แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ ส่วนกรณีสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ได้กำหนดเรื่องอายุความเอาไว้ จึงน่าวิเคราะห์ว่าการกระทำที่ผิดสัญญาดังกล่าว เป็นการผิดสัญญาตามมาตรา 215 อันจะใช้อายุความทั่วไป ในมาตรา 193/30 ได้หรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นว่าจะใช้อายุความใดเป็นตัวกำหนดเพื่อดำเนินคดีฟ้องเรียกค่าเสียหาย

7.4 เบี้ยปรับ

หากในกรณีที่สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์มีการกำหนดเรื่องเบี้ยปรับไว้ ตามมาตรา 379 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การริบเบี้ยปรับนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหาย ดังนั้น จึงต้องวิเคราะห์ว่า เมื่อมีการกำหนดเบี้ยปรับไว้แล้ว จะเป็นเหตุในการให้ศาลใช้ดุลยพินิจเพื่อการลดค่าเสียหายหรือไม่

8. ประเด็นปัญหาอื่น

นอกจากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีประเด็นอื่นที่น่าวิเคราะห์ด้วย อันได้แก่ประเด็นดังต่อไปนี้ กรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้นแต่ยังไม่มีการจำหน่าย ศาลจะกำหนดค่าเสียหายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์อย่างไร กรณีที่นิติบุคคลกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ กฎหมายลิขสิทธิ์วางบทสันนิษฐานไว้ว่ากรรมการนิติบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ บทบัญญัติดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ กรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ฟ้องร้องดำเนินกับผู้ผลิตและผู้จำหน่าย จะทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเยียวยาที่ซ้ำซ้อนกันหรือไม่ และในประเด็นสุดท้าย หากค่าลิขสิทธิ์ถูกกำหนดไว้สูง การกำหนดค่าเสียหายจะต้องสูงตามด้วยหรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาถึงวิวัฒนาการของมาตรการทางแพ่งในการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะการกำหนดค่าเสียหาย รวมถึงแนวความคิดและทฤษฎีในการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิด ประกอบกับศึกษาลักษณะของการละเมิดลิขสิทธิ์และวิธีการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับวิธีการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ และนำมาวิเคราะห์ปัญหาในการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ รวมถึงประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขวิธีการกำหนดค่าเสียหาย

กรณีละเมิดลิขสิทธิ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์กรณีที่ ผลงานของตนถูกละเมิด

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในเรื่องการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ มีผู้จัดทำวิทยานิพนธ์อันเกี่ยวข้องกับ เรื่องนี้ไว้แล้ว ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยคุณปิยะนันท์ พันธุ์ชนะวานิช มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2531 ซึ่งเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้จัดทำเสนอให้มีการกำหนดค่าเสียหายโดยใช้มาตรา 438 เป็นเกณฑ์ เพราะในขณะนั้นยังใช้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ซึ่งยังไม่มีกำหนดเรื่องค่าเสียหายเอาไว้ โดยศึกษา เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และวิทยานิพนธ์อีกฉบับ คือ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการ กำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า โดยคุณสารี บุตร วงศาสนธิ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2543 ซึ่งได้เสนอให้มีการนำค่าเสียหายเชิง ลงโทษและการเรียกผลกำไรของจำเลยมาใช้ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ซึ่ง ในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อเทียบกับปัจจุบันมีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 504 โดย เพิ่มเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายไว้ในวรรคสุดท้าย โดยการให้เหตุผลในการศึกษาถึงความ เหมาะสมของการนำค่าเสียหายดังกล่าวมาใช้ยังไม่ชัดเจน อาจเป็นเพราะมีการศึกษาถึงทรัพย์สิน ทางปัญญาประเภทอื่นด้วย สุดท้ายวิทยานิพนธ์เรื่อง ค่าเสียหายในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ในงานดนตรี กรรม งานสิ่งบันเทิงเสียงและโสตทัศนวัสดุ: ศึกษาเฉพาะกรณีเทปบันทึกเสียง วีดีทัศน์ ซีดี และวี ซีดี โดยคุณเมธาวี สาระไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2546 ซึ่งเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ วิเคราะห์ถึงมาตรา 64 เช่นกัน ประกอบกับปัญหาในเรื่องบุคคลผู้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายและปัญหา ในการตีความ ซึ่งมีการเสนอแนะให้มีการบัญญัติเนื้อหาภายในบทบัญญัติโดยนำค่าเสียหายเชิง ลงโทษและผลกำไรของผู้ละเมิดมาเป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหาย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกฎหมาย ลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นมีบทบัญญัติที่เปลี่ยนแปลงไป และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ศาลไทยได้มีแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับผลกำไรของจำเลยแล้ว ดังนั้น ผู้เขียนจึงศึกษาโดยยึด หลักเกณฑ์ตามมาตรา 64 ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ประกอบกับหลักในการกำหนด ค่าเสียหายกรณีละเมิดโดยทั่วไป มาศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศใน ปัจจุบันเพื่อหาแนวทางในการกำหนดค่าเสียหายที่สมมูลที่สุดในการนำมาบังคับใช้ในประเทศไทย เพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมที่สุดแก่ทุก ฝ่าย โดยผู้เขียนจะศึกษาในประเด็นที่ต่างออกไป ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นและจะได้อธิบายใน บทต่อ ๆ ไป

อย่างไรก็ตาม ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มุ่งเน้นศึกษาแต่สิทธิและวิธีการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ในทางแพ่งเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม มีการนำมาตรการเยียวยาความเสียหายทางอาญามาศึกษาประกอบด้วยบางส่วน กล่าวคือ ในเรื่องค่าปรับและกรณีให้สิ่งของอันเนื่องมาจากการละเมิดลิขสิทธิ์ตกเป็นของเจ้าของกรรมสิทธิ์ และศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องของสัญญาทั่วไปประกอบกับสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ ซึ่งศึกษาเฉพาะในส่วนของมาตรการเยียวยาภายหลังที่มีการผิดสัญญา โดยหลักเกณฑ์ในการชดเชยค่าเสียหาย อนึ่ง รายละเอียดในหัวข้อวิจัยนี้ จะนำหลักกฎหมายอื่นมาศึกษาประกอบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและพาณิชย์ เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการที่ดีที่สุดในการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์โดยวิธีการกำหนดค่าเสียหาย

1.4 วิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้เขียนใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยนำข้อมูลที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 รวมถึงคำพิพากษาฎีกา แนวความคิดและคำอธิบายของนักกฎหมายที่ปรากฏในตำราและบทความต่าง ๆ ประกอบกับตำรากฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ ทั้งในแง่ตัวบท คำอธิบาย แนวความคิดและคำวินิจฉัยของศาลในต่างประเทศ โดยนำเอกสารทั้งหมดมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาข้อสรุปและเสนอแนะวิธีการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์โดยการกำหนดค่าเสียหาย

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาวิจัย

ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการในการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ ตลอดจนแนวความคิดและทฤษฎีในการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิด เพื่อสร้างความเข้าใจในมาตรการเยียวยาความเสียหายโดยการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้ทราบถึงมาตรการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศด้วย และยังทราบถึงความเป็นไปของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นพร้อมกับแนววินิจฉัยของศาลในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ซึ่งในที่สุดสามารถทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขมาตรการเยียวยาความเสียหายโดยการกำหนดค่าเสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความยุติธรรมให้กับผู้เสียหาย